

LOOTUSRINGI JUHT

KARSKUSKASVATUSTÖÖ AJAKIRI

Mai 1930.

Nr. 6.

II aastakäik.

TOIMETUS: J. Elango, P. Kochtitsky, H. Roos.

VASTUTAV TOIMETAJA: H. ROOS.

VÄLJAANDJA: EESTI ÕPETAJATE LIIT.

Ilmub koolitöö kuudel, kuus korda õppeaastas. Maksab: aastas—50 s., üksik number—10 s.

Toimetus ja talitus: Tallinna, Rataskaevu 22. Te lef. 14-63.

Teisiti ma ei või!

*Armsad õpilased! Kallid lootus-
ringlased!*

On kujunenud kaunis komme pühitada iga aasta lootusringide kevadpäeva. Teile kõigile, eriti aga lootusringlastele, on teada, milline suur mõte peitub sõnas „lootusring“. Lootus saada ise paremaks ja sellega aidata kaasa kogu rahva paranemisele. Hellitada lootust, et enese heade harjumuste kasvatamisega õilistub kogu rahvas. Mitte kaotada lootust, kui ülesanded näivad olevat suured ja rasked. Ja nagu ring on lõppematu, nii püsiv on lootusringlaste usk, armastus ja lootus.

Kui meie ei või veel nimetada kõikide algkoolide kõiki õpilasi, kahjuks, lootusringlasteks, siis üht võime ometi kinnitada: lootusringlaste maleva kasvab. Senised eemalejäämise põhjused on väga mitmesugused. Neid leidub kodus ja koolis, vanemate ja laste, õpetajate ja õpilaste juures. Olla lootusringlane tähendab olla sõdur. Sõdurilt nõutakse kõigepealt vahvust, julgust, enesesalgamist, vastupidavust. Ja kui isamaa nõuab sõdurilt kõige suuremat ohvrit — elu, siis annab ta selle — kõhklemata. Lootusringi sõdurilt ei nõuta nii palju, aga nõudmine on siiski: temalt nõutakse iseenda nõrkuste võitmist. Kõnele tõtt! Ole õiglane! Aita kaasinimest!

Peale selle on lootusringi sõduril teada verivaenlane, kes hiilib inimese juure äraandlikul kombel, mässib tema oma võrkudesse petlikkude lubadustega ja lõpuks, imenud temalt viimase elumahla, hirvitab inimese üle: kes käskis? Ise oled süüdi! See verivaenlane on alkohol. Kuid ta pole otseselt lootusringlaste vaenlane. Seepärast naeravad alkoholisõbrad või pimedusega löödud inimesed: teie teete tüh-

ja tööd! Ega siis lapsed pole joodikud? Nad unustavad aga ühe kurva tõsiasja: joodikut on juba raske päästa.

Armsad lootusringlased! Teiega oleme sageli kõnelnud hädaohust, mis toob alkoholi enesele kaasa. Teie teate seda viletsust, kuhu langevad inimesed, kes paha aimamata sirutavad käe viinaklaasi järele. Või ei ole see teile kõigile teada, armsad õpilased, eks ole te kuulnud ja lugenud, milliseid hirmsaid sõnumeid toovad ajalehed inimeste kohta, kes alkoholi hullustuses määratsevad? Meil tõusevad ihukarvad püsti õudsuse pärast. Me küsime: miks on inimesed nii kurjad? Kas ei võiks see olla teisiti? Muidugi võib. Teie tunnete ju ka palju ja palju korralikke inimesi, kes end ei mürgita viinaauruga, kes elavad õnnelikku elu. Tuleb hoiduda alkoholi haigusest, millesse satuvad nõrgad inimesed. Nad ei taha ju, aga siiski astuvad hukatuse teele...

Siin ongi lootusringi sõduri suur tähtsus. Tuleb kasvada tubliks võitlejaks vaenlase vastu. Kõige pealt teab lootusringlane, et alkohol on vaenlane, salakaval vaenlane, ja tema eest tuleb hoiduda. Teiseks lootusringlane oskab hoiduda alkoholist. Lootusringlane harjutab mitmekülgselt oma taset ja tuleb võitjana välja elu kiusatustest. Seepärast peaksid olema kõik õpilased ette valmistatud elu võitluseks ja võitudeks. Seepärast peaksid olema kõik õpilased lootusringlased, lootusrikkad elu võitlejad ja võitjad.

Siin võivad kõhklejad küsida: aga lootusringlane toob ju üheainsa sõduri lootusringlaste malevasse, ainult iseenda, sellest on vähe, mis suudab üks teha nii kangele vastasele, nagu seda on alkohol? Minu väikesed kõhklejad, mitte kõheldad! Kui igaüks toob üheainsa sõduri, siis kõik õpilased toovad ju kõik

sõduriks! Ja rohkem polegi enam tuua. Ärgem unustagem, et tänasel päeval kõikide Eesti algkoolide õpilased peavad sõjanõu kuningas Alkoholi vastu. Ja kui kõik ühel meelel otsustavad välja astuda — siis värise kuningas Alkoholi! Eesti noorsugu otsustab tänasel päeval pidada lakkamatut võitlust sinu vastu. Iga eesti õpilane teab, et ta pole ükski, ta teab, et täna kümned ja kümned tuhanded käed tõusevad tõotust andes jääda truudeks isamaa kaitsjateks...

Tänasel päeval otsustame koonduda tihedatena ridadena lootusringlaste malevasse. Ärgem unustagem, et meie vabadussõja esimesed sõdurid olid noored, olid õpilased! Nende püha ja õilis eeskuju tiivustagu meid kaitsma kättevõidetud vabadust! Koondugem oma koolis, tihendagem lootusringide ridu! Kirjutagem kirju, saatkem saadikuid naabruse koolidesse, teadustagem oma tulemustest, küsigem teiste kavatsustest! Võistlus viib võidule.

Lapsed! Ärgem unustagem ka üht:

meie töötame truudust iseendale, teistele, koolile, isamaale. Meie peame seda pidama, mis lubanud. Vastasel korral saame meie äraandjateks. Äraandja! Jubedaim sõna kõikidest sõnadest! Tagane äraandja! Meile ei tule mõttesegi! Kes meist tahaks olla äraandja? Ei keegi! Ei, ei, ei!

Kuid... kiusatused on suured. Langemine on kerge. Seepärast: jäägem kindlaks! Kõikide aegade imestus ja lugupidamine usupuhastaja Luteruse sõnadele: ma ei või teisisiti! Kui kiusajate kari ja ähvardajate hulgad teda sundisid järeleandmisele.

Armsad lapsed! Olgu teile kallid need õpetused, mis teie saanud koolis ja lootusringis! Ja kui teile tulevad meelitavad elukiatused kas või õlleklaasi näol, siis jääge kindlaks oma otusele ja õelge: ma ei või teisisiti!

Seda soovib kogu Eesti õpilaspererele
Roosionu.

Tallinnas, 19. IV. 30.

Karskusepühaks noortele.

Karskusepüha on kevadepüha! Karskusepüha on valgusepüha! Karskusepüha on vabadusepüha!

Meie tuleme talvetuiskudelt, tuleme varakevade kõledatelt aegadelt, mil tuuled tuiskasid, mil marud mässasid, ja sammume vastu ärkava elu aegadele, õieaegade ilutsemistele ja rõõmudele.

Meie, vanad, mäletame veel aegu, mil talvepakane paukus õues, mil külm tuisk tuhistas väljadel, ajades umbseks teed ja rajad, mil tinaraske udu mattis taeva ja maa, — ei paistnud siis teetähiseid, ei siranud siis tähti taevasega vilkunud tuldkki talus!

Kuid siis tuli kevad! Soojad päikese kiired peletasid udu ja panid sulama lume ja jää. Vabalt voolasid veed. Merigi vabanes jääkatte alt, viskas vallatult vahtu oma laksuvate lainete harjalt ja kohises — vabalt ja võimsalt!

Meie tuleme aegadelt, kus valitses vali alkoholi talv. Kus teeveeri tihedalt tähistasid kõrtsid, mis kiskusid orjarahva taskust viimase veeringi. Meie elame veelgi ajal, kus voolab hulk

alkoholi ja nikotini allikaid, millest imbub inimeste ihhu ja verre hirmsat müarki. Veel vaevleb vanem põlv rahvast alkoholi orjuses, sest nad sündisid ja kasvasid ajal, kus alkohol oli aukohal.

Teie, noored, olete vabad valguse lapsed! Teie pole sündinud sunnitavateks. Kui vaba rahvas valite iseendale tee ellu, määrate ise suuna kaugele kõrgete ideaalide poole!

Teie kätes on meie kalli kodumaa heakäekäik! Teie kätes on meie rahva õnneküllane tulevik ja võiduküllane edenemine kultuurilisele täiusele!

Andke tänasel karskusepühal üksiteisele vennakäsi toeks ja sõpruse sidemeks, et kõigi raskuste ja vastaste kiuste teie karskuse võitluses tahate astuda kindlal sammul sellel teel, mis viib vabadusele, valgusele, tervisele ja õnnele!

Noored, teie tee läheb kaunite kõrgete ideaalide poole!

E. Rungi.

Karsked noored!

Karsked noored, teie hoole
saatus annud suure töö:
kindlast astu ülespoole
läbi viinaüma öö.

Julgust, jõudu, indu tööle!
Ei teist ükski kartma löö,
kui vast alkoholi poole
võitu töötab teiste töö.

Karskusel on kaunis aade:
vabastada orja vöö,
vallandada nende köide,
keda sidund viinaöö.

Lootusringid, teie poole
vaatab ootes Eestimaa:
teie loote nooresoole
vaba karske kodumaa!

E. Rungi.

Võistluskirjutis kasvatustöö võttena.

Neli aastat on korraldatud meie koolides võistluskirjutisi karskuskasvatustöö võttena. See lühike aeg on aga näidanud küllalt kiiret edu, mis õigustab senisest veelgi rohkem üldistama tähelepanu sellele tööle kõigi veel eemale jäänud koolide poolt. Olgu selleks lühike tagasivaade ja selgitus senisele tööle.

Võistluskirjutise mõte ja iseloom.

Laste karskusvõistluskirjutise ülesanne on õpilastele süvendatult, õpetaja selgitaval kaasabil ja õpilaste eneste huvitatud juurdluse, pakkuda teadmisi keha ja vaimu tervise ning kõlblusküsimustes, ühes tegeliku iseloomu ja elukommete mõjutamisega, käsitledes seejuures ühena pahena ka joovastusaineid (alkohol, nikotiin) neis küsimusis. Hindamisel võetakse arvesse peale teadmiste õpilase üldine tublidus elukombeis ja iseloomus.

Korraldus.

Igal sügisel koostatakse selleks vastav õpiraamat (brošüür), mis on enam-vähem jõukohane juba alates III algkooli klassist (rohkem arenenud õpilastele ka II klassist), lõpetades VI kl. ja täiendusklassidega. Koolidele saadetakse üleskutse, õpilased tellivad õpiraamatu kooli kaudu ning algab õppimine. Võistluskirjutis toimub määratud päeval, harilikult märtsikuu keskel. Selleks saadetakse küsimuslehed õpiraamatu kohaselt, nooremaile (III—IV kl.) ja vanemaile (V—VI ja täiend. kl.) eriti. Neile küsimustele vastavad õpilased kirjalikult. Tööd hinnatakse hoolikalt kohal, kuna korraldaja E. Õp. Liidu karskuskasvatustoimkond selle alusel ja võimalustega arvestades osavõtjaille auhindu jagab kirjanuduse näol.

Võistlus on ainult ühe kooli piires, kuigi osavõtt ülemaaline. Põhimõttelikult saavad igas koolis ja mõlemas rühmas mõned osavõtjad auhindu. Kõigile osavõtjaille antakse aga

värvilises trükis kunstilise väärtusega nimelised mälestuslehed.

Ajalugu.

Eeskuju karskusvõistluskirjutiste korraldamiseks on laenatud Soomest. Seal on see töövõtte tarvitusel juba 1904. a. alates. Kui esimesel aastal osavõtjaid oli ainult 339, siis on see arv järjekindlalt kasvanud ja ulatas läinud aastal juba 100.000 osavõtjani.

Meil korraldati esimene karskusvõistluskirjutis 1927. a. kevadel Õpetajate Karskuskasvatustööliidu poolt, õpiraamatuks oli J. Elango „Meie õnne vaenlane“ (alkoholi mõju tervisele, majandusele ja kõlblusele). 1928. a. kevadel oli sama liidu korraldusel II võistluskirjutis E. Möllitsa õpiraamatu järel „Mis õpime lootusringis“ (rida kasvatusküsimusi). Alates 1928. a. sügisest on see töö üle läinud E. Õpetajate Liidule, kes juhib tööd oma Karskuskasvatustoimkonna kaudu.

Õpiraamatuiks olid P. Kochitsky „Joovastusained ja majanduselu“ (1929. a. III võistluskirjutis) ning „Kuidas olla terve ja tubli“ (1930. a., IV võistluskirjutis).

Ülevaade arvudes.

Osavõtt tööst on järjekindlalt ja kiirelt kasvanud, mida näitavad arvud.

1927. 1928. 1929. 1930.

Koole: registreeriti				
osavõtuks . . .	119	145	183	233
võttis osa tööst	106	130	166	223
äräjäänute % .	10,9	13,4	9,3	4,3
Õpilasi: registreeriti				
osavõtuks .	3582	4133	5937	8381
võttis osa tööst	2421	3253	4344	6319
äräjäänute % .	32,4	21,3	26,8	24,6
Õpiraamat. müüdi	2945	2679	4676	5913

Osavõtjaid võistluskirjutisest oli rühmade ja soo järel:

Rühm.	1927.			1928.			1929.			1930.		
	Poisse	Tüdr.	Kokku	Poisse	Tüdr.	Kokku	Poisse	Tüdr.	Kokku	Poisse	Tüdr.	Kokku
Noorem	721	818	1539	878	969	1847	993	1036	2029	1424	1535	2959
Vanem	463	419	882	704	702	1406	1092	1223	2315	1620	1740	3360
Kokku	1184	1237	2421	1582	1671	3253	2085	2259	4344	3044	3275	6319

Koolide arvuline ja protsentuaalne osavõtt võistlusest arenes järgmiselt:

Maakond, linn.	1927.		1928.		1929.		1930.	
	Arv.	%	Arv.	%	Arv.	%	Arv.	%
1. Harjumaa	5	(4,7)	8	(7,3)	20	(16,0)	25	(20,5)
2. Järvamaa	12	(15,8)	14	(17,5)	18	(18,8)	19	(20,5)
3. Läänemaa	11	(9,6)	11	(9,0)	23	(20,3)	24	(20,2)
4. Petserimaa	2	(5,5)	3	(9,0)	2	(5,5)	2	(5,5)
5. Pärnumaa	10	(8,6)	10	(9,0)	13	(11,2)	27	(20,4)
6. Saaremaa	3	(3,1)	9	(9,0)	15	(15,6)	10	(10,2)
7. Tartumaa	22	(12,2)	32	(17,7)	22	(12,2)	36	(19,9)
8. Valgamaa	2	(5,4)	3	(6,5)	4	(9,5)	5	(10,2)
9. Viljandimaa	11	(11,3)	10	(10,2)	14	(14,9)	28	(30,9)
10. Virumaa	15	(8,4)	16	(8,6)	14	(6,6)	24	(11,4)
11. Võrumaa	12	(11,0)	14	(12,3)	15	(14,0)	18	(17,2)
12. Tallinna linn	1	(3,0)	0	(0,0)	4	(9,1)	4	(9,1)
13. Tartu linn	0	(0,0)	0	(0,0)	2	(9,5)	1	(4,3)
Kokku	106	(7,6)	130	(9,7)	166	(12,8)	223	(17,3)

Kõigile osavõtjatele anti mälestuseks värvilises trükis tunnistused, kahel viimasel aastal kunstnik M. Laarmani kavandi järele valmistatud. Peale selle said paremad vastajad koolide otsekohese hindamise alusel ja järjekorras, arvestades Liidul kasutada olevate summadega, auhindu kirjanduse näol:

	1927.	1928.	1929.	1930.)*
Noorem rühm:	412	329	687	—
Vanem rühm:	242	230	799	—
Kokku:	654	559	1486	—

Hind kroonides: 600.— 550.— 636.70 —

Auhindade arvu suurendamiseks on lahekesti kaasa aidanud tasuta kirjanduse annameamisega kirjastused: E. Karskusliit, „Loodus“, „Päevaleht“ ja „Rahvaülikool“. Peale selle üksikud koolid.

Sisuline tulemus.

Teadmiste omandamises ja andumises tööle on mulje võistluskirjutistest alati hea jäänud; tahaks loota, et ka kasvatusline külg, millele eriti tähelepanu juhitud viimaseil aastail, mõjutamata ei ole jäänud. Töö hoogsas kasvamisest tõttu muutub ikka rohkem võimatuks keskkohas põhjalikum süvenemine töösse, üldise pildi saamise võimaldavad enam-vähem õnnelikult kohtadel tehtud märkused teis.

*) Auhindade määramine oli selle numbri ilmumise ajal alles pooleli.

Kui eriti peatuda viimase võistluskirjutise tööde juures, siis on ülesandega toime saanud küllalt hästi ka noorem rühm, kellele iseenesest raamatu aine päris jõu kohane ei saanud olla otsekoheselt, vaid vajas õpetajate toetavat abi. Mõned eksimused tervishoiu küsimustes on noorte seisukohalt täiesti arusaadavad, on aga isegi väga häid vastuseid neilt. Ühe omapärase eksimise põhjuseks näib olevat kodune vanemate veene: 11. a. Arnold arvab, et „meie keha ei kasva, kui meie alkoholi ei tarvita...“

Kompamismeel näib kohati vanemais klaseski veel vähe selgitatud mõiste olevat. Kõlblus — seda rohkem. Viimane küsimus mõlemas rühmas oli sihilikult jäetud kohaks, kus õpilased omi arusaamisi tubliduse mõistest oma kohaselt väljendada võiksid. On loomulik, et nooremad siin tihti „reaalselt“ mõtlevad: heaks ja tubliks inimeseks saab, kui korralikult magada, süüa, sügavasti hingata, tööd hästi teha, mängida, juturaamatuid lugeda, teatris (linnas) käia, raadiot kuulata. Mõnele tundub raskeks vajalikuks ülesandeks: mitte vihastada, teiste asju mitte puutada, raha hoida jne. Vanemad peale kehalise tervise nõude vajavad veel selleks vaimlisi ja kõlblaid väärtusi: ausust, viisakust, sõnakuumist, kooli, head seltskonda, looduse ilu, hoidumist alkoholist ja tubakast, ühistegevust jne. Valter 13. a. arvab koguni: „Käi Jaan Tõnissoni jälgedes!“

Laste väljendusi.

Huvi tööde vastu on üldine ja seda võetakse tõsiselt. Kus koolis on kord õieti tööst osa võetud, seal ei jäeta enam osavõttu. Üks õpetaja kirjutab, õpilased pärast väljendunud, et „mõni küsimus võtnud pea päris paljaks“. Vaimustusega kogutakse võistluskirjutise päeval, üks õpilane kirjutab sellest väga „sõjaka“ salmiku, ühes teises koolis tehti kooli ajakirjas („Kiir“) hoolsat propagandat osavõtuks õpilaste eneste poolt. Tänu ja heameele väljendus on mõnikord töö lõpul eelmise aasta kirjutajailt, mõnikord — erilehel ühine tänu. Võtab „eksternidena“ osa tööst endisi õpilasigi mõni. Peale üldiselt hoolika sisulise vastamise ja eluliste (kurbade tihti!) näidete toomise on armastusega andunud ilustamisele ja elustamisele. Milliste illustatsioonidega on küll mõned tööd kaunistatud! Ja kui palju luuletuse katseid isiklikke, arvem — järeleaimamisi! Olgu mõnigi näide alamal, kuna rohkemat takistab ruumi puudus. •

Veendumus hoiduda alkoholist kui suurimast pahest (samuti tubakast) tundub tihti nii lapselikult-usutavalt ja jõuliselt väljendatuna, et seda iga kahtleja vanemgi jõuna tunneb. Nii kirjutavad mitmed: „Ei iialgi tarvitada mürki!“ — „Tahan olla karske!“ — „Alkohol teeb rumalaks, joobnud inimesed lasevad end petta“. — „...alkohol riisub su mõistuse, elu ja tarkuse“. — „Elu oleks ilus, kui poleks alkoholi...“ — Jne.

„Saagem karskeks, Eesti pojad, puhtaks tehkem endi kodad viinast, õllest, tubakast...“

(Karl 15. a.)

„Kokku kõik jõud, Eesti noored! Ja alkohol kaob nagu kadus hiljuti võõra rahva võim“. (Hilda 15. a.)

„Me ühiselt kokku kõik kogunud, me südames ühine püüd...“

(Erene 15. a.)

„Siis ma näen siin kodumaad“ —

(Järgneb pikem õnnestunud luuletus viinast vabanenud kodumaast.)

„Ja nagu lallutaval häälel on kuulda restoranides:

„Jääd viina poolest vaeseks, Eesti!“

(Elisabeth 16. a.)

„Veel ilusam on elu, kui kevad lehekuul, kui oleme me karsked ja aus me elu viis.“

(Paul 13. a.)

Nii mõnigi on sügavasti õnnetu vanemate viina joomise pärast. „Südame põhjast karske“ olla tahab (õpetaja märkus) 11. a. Aino, kelle ema (!) ja ka isa (!) suured alkoholikud. „Olen õnnelik, et mu isa ei tarvita alkohoolilisi jooke“, lausub vastavas vastuses 14. a. Benjam.

„Ise enda vangid“ kummuli viinaklaasi all, veini-kannu sees, õlle-klaasi sees — nii joonistab üks õpilane joodikuid oma töö kaanikul.

Ilus oma sümboolilt on joonis, kus lapsed võitlemas sinise lipu all oma jõukohaste abinõudega maoga.

Kui palju on aga teisi ilusaid ja sümboolseid joonistusi, isegi kunstiliselt väga õnnestunud...

Väline ilme.

Nagu varem tähendatud, on väga ilusaid puhtaid, selgesti kirjutatud ja illustreeritud töid. Hoopis väike on nende tööde arv, mis rüpsed ja lohakad. Küll aga tundub, et mõni üksik kool ei ole suutnud veel oma mõju avaldada töö välisele puhtusele: on lubatud tarvitada mitme-möödulisi paberitükke jne. Nii kusagil paberi kaust nooremil 11 × 18 sm (ja sellel ainult ½ teksti!), vanemil — seesama kahel lehel (¼ sellest tühja!) — ja tööd kõik enamalt jaolt headeks hinnatud...

Koolide vastastikkune lähenemine.

Rohkemal määral endistest aastatest kasutati viimasel võistluskirjutisel koolide osavõttu auhindade arvu suurendamiseks. Sellane ettepanek avaldati „Lootusringi Juhis“. Ja algatus õnnestus.

Oma koolidele auhindade arvu suurendamiseks määrasid summasid toimkonna kaudu järgmised koolid: Hirvli, Jaanimäe, Koosa, Kärgula, Martna, Mustvee, Nõmba, Parasmaa, Seidla, Soomevere, Surju ja Tamsalu.

Samuti ka mõni õpetaja, kes aga oma nime avaldada ei soovi.

Koduselt andsid lisa-auhindu oma kooli õpilastele Harku kolonia, Kuresaare linna algkool ja Puhja algkool.

Eriti kasvatava mõjuga on koolide poolt määratud toetused teistele koolidele auhindade muretsemiseks, mis suurendab vastastikkust lähenemist koolide vahel ja ühiskondlist tunnet.

Nii määrasid Mõniste kooli lootusring „Elujuht“ ja sama kooli kooperatiiv kokku Kr. 10.— selleks otstarbeks. Kõik selle summa eest soetatud kirjandus on varustatud lisa pealkirjaga ja saadetud mitmele koolile.

Loodame, et algatus ühes ja teises suunas tuleval aastal senisest veelgi suuremat teostamist leiab.

Õpetajate osa töös.

Võib rõõmuga märkida seda suurt andumist õpilaste aitamisele võistluskirjutiste tulemuse süvendamiseks, mis rõhuvas enamuses koolides õpetajad teinud. Otse kõikjal tõis tundub see kasvatusline mõjutis paljudes koolides! Meeleldi tahaks mõnda eriti silmapaistvat kooli siin nimetada, et aga tööde rohkus ei võimalda enam põhjalikumat süvenemist, pealegi kasutada oleva lühikese aja kestel, siis tuleb sellest loobuda, et teiste võimalik varju jäämine ülekohtune ei tunduks. Seda enam, et häid koole valdav enamuse tundub. Üldised voorused: hea kasvatus, puhutus, käekirja ilu ja hoolikus, arvestamine üleskutses avaldatud nõuetega (paberi kaust, hindamise meetod, tööde paigutis järjekorras, aruande lehed märkustega); lisaks — õnnestunud illustratsioonid töö ja sisukaid salmitusi. *Suuremad eksimised*, mis mõne kooli töödega tehtud, ja mis kindlasti kõrvaldatavad, kui edaspidi meele peetakse, et

1. Hindamine olgu hoolikas, igal töö märkus instruksiooni kohaselt, mis hoolega enne lugeda tuleb!

2. Märkused tehtagu välja paistva (punase!) tindiga!

3. Aruande lehed täidetagu täpselt — ei vähem ega ka rohkem — vastavalt instruksioonile!

Viiendama võistluskirjutise üleskutses toob selleks täpsema senisest instruksiooni (1930. aasta oktoobris).

Takistusi.

Suurimaid takistusi võistluskirjutiste korraldamisel on haiguste hooajad, mis just nagu koondunud „parajamaks“ ajaks. Eel-

misel aastal oli gripp, viimasele — leetrid. Ja tihti kannatab töö tulemuski selle all, rääkimata, et paljudest koolidest hulk õpilasi, isegi terve kool ära jääb. Selle vastu aitaks, kui sügisel kohe, üleskutses saamisega, õpiramatud ära tellitakse, siis võiks hädakorral väikese hilinemisega ka veel töö ära teha. Teiseks — paljud koolid kujutavad tööd liig raskeks, oletades tööde ülერიiklist võistlust, nagu varem öeldud. Ka ei ole nad kirjatööd (nagu üks kool aru saanud on), vaid vastused küsimustele, testi põhimõttel. Samuti ei tule hindamisele keele vead. Kes tööd korraldama peaks — see küsimus teeb mõnel pool raskusi. Üleskutses saabumisel (sügis, oktoober) otsustatagu kohe pedagoogika-nõukogu küsimus, kas seda kõlblusõpetaja või mõni teine teeb, kuidas koha peal soodsam. Tööst saab ju suurema osa tunnis sündsäl kohal ära teha, sest aine on harilikult ikka ka koolis õpitavaist aineist.

Kokkuvõte.

Osavõtt võistluskirjutisist on näidanud, et see töö kasvatusvahendina ja teadmiste mõjuvamaks edasiandmiseks laialdast poolehoidu leidnud. Seda rohkem jääb soovida asjaga algust teha neile koolidele, kus see senini tegemata veel on. Ka kooli väiksus ei takista seda. Igal pool saab võistluskirjutise korraldada, ka raamatu väike hind ei tee tõsiseid raskusi. Ärgu unustagu koolid õpitöö alul jälgimast, kas üleskutses on saadud, sest postil läheb mõnigi saadetis kaotsi. Kui oktoobris ei ole saadud üleskutses, küsitagu kohe E. Õp. Liidust uus, sest töö korraldatakse igal aastal ja üleskutses avaldatakse sügisel kõigile alg- ja täienduskoolidele.

Senistele osavõtjatele õpetajatele rohke nähtud vaeva eest olgu parimaks tasuks teadmine, et töö vili ei jää kunagi tulemata, kui töö tehtud hoole ja armastusega!

Töö lootusringis.

Lootusringide kevadpühal.

3. ja 4. mai on karskuspühad. Need päevad on ikka olnud ka lootusringide pühad, kevadpühad, sest lootusringide üks põhimõtetest omas avaras enesearenduse ja elu-uuenduse töökavas on *karske* eluviis.

Soodsam aeg on lootusringlaste pere suurendamine uute liigete vastuvõtuga, nagu ka töö jätkumise kindlustamine uue juhatuse valimisega sel puhul. Ka

ei jäta töö-võimsamad lootusringid korraldamata oma pidupäevil pidulikku esinemisi, eriti laste vanemaile.

Hooldajad ja karsked õpetajad omalt poolt saavad neil päevil hea juhuse tutvustada kooli karskuskasvatustöö eesmärki ja võtteid laste vanemaile. Võitluses alkoholiga ei tuleks unustada uut vastast, mis viimaseil aastail kodu-veini näol kodudesse tungimas. See „stüütü“

puuvilja-mahl, nagu mõnigi arvab, ei ole kaugeltki süütu: olles maitsetult magusam teistest alkohoolistest jookest, meeldib see lastelegi, samal ajal aga küllalt kange alkoholi sisaldavusega, et joovastumistunnet tekitada ja nii teed tasandada joomatarvele ja -kombeile vanemais aastais.

Joovastava kodu-õlle asemele maitsev kali, kui veega ei taheta piirduda

mõnikord, puuvilja aga käärimatult söögiks ja joogiks tarvitada — see olgu karske noorsoo püüe! Karskuskasvatustöö selgitamisel taotletagu sihti, et vanemad aitaks kooli kasvatustööd selles toetada, võimaldades ja soovitades noortele karske eluviisi, kuigi nad ise alkoholist loobuda ei saa!

Samuti — suitsetamises.

Elukool.

„Eedi!“

„Jass!“

„Nuga“?

— — —
„Nuga!“

„Mis on noaga?“

„Nuga!?!“

„Kus on nuga?“

„Anna!“

„Kes on Anna?“

„Anna mulle nuga!“

„Mis õigusega sa seda nõuad?“

„Mis õigusega!?“

„Sa kõneled ju nii, nagu oleks sul, ei tea, milline õigus nõuda nuga!“

„Mul on vaja!“

„Mis siis sellest?“

„Anna mulle nuga!“

„Kuidas sa seda küsid?“

„Ma paluks nuga!“

„Miks sa's ei palu?“

„Ma palun nuga!“

„Palun!“

„Tänan!“

* * *

„Säh!“

„Kas ma olen koer?“

„Kuidas nii?“

„Sa ju ütled mulle „säh!““

„Võta oma nuga!“

„Mis ma tast võtan?“

„See on ju sinu nuga, mis mulle vähe aega tagasi andsid tarvitada!“

„On küll!“

„Noh, siis võta ta!“

? ! ?

„Palun!“

„Palun!“

E. Rungi.

Karja-Jaak ja tema pojad.

Sina kallis taevas, kas meil tõesti peaks veel inimesi leiduma, kes ei tunneks Karja-Jaaku ja tema poegi! Egas meie ometegi mõnes Kaananis ela, mis jookseb piima ja mett, mida tarvitatakse tasside ja lusikatega. Meie elame Eestis, mis juba sakslaste siiatulekust peale on kaugelt kuulus oma viina ja õllevarrikatega. Nüüd aga pulpsuvad kodudes veel suured pudelid, kus valmib koduvein. Nii on Karja-Jaak oma poegadega päris harilikud kodanikud ja elavad, õigust ütelda, üsna eesõigustatud seisukorras, nagu mõned vabadusriist kavalerid, asunikud.

Tõsi, tõsi! Olgu see maksuamet või piiripolitsei, linna eelarve komisjon või mõni alevigi valitsus — kõik austavad Jaaku ja peavad suurt lugu poegestki.

Täisealisi poegi on Karja-Jaagul kolm: Pits, Schnaps ja Topka.

Kes neist noorem, kes vanem — tont seda teab. Ühesugused porsunud peaga, kokkukistud keskmikuga ja lampjalgega on nad puha, nagu alkohooliku lapsed kunagi. Ütle siis veel, et alkohol ei riku järeltulevat sugu!

Ja millal Karja-Jaak täis ei ole! Alati! Kui igakord küll just mitte kaelani, noh siis ikkagi vööni.

Niipea aga, kui põhi juba paistab, leiab peremees paraja põhjuse linna minna — ja jälle on Karja-Jaak kaelani täis seda va haljast. Ela siis veel ja pea maja!

Õigust ütelda, egas see peremehe suugi ole seinapragu! On pulmad või varrud, matused või ainult talgud — ikka tuuakse va Karja-Jaak lauale, ja kes lapsigi ilma jätab! Sina kallis aeg, kust see lapski saab, või millal temagi tunneb rõõmu elust! Nii saavad siis kordamööda Pits ja Schnaps, saab ka Topka.

Esiteks ikka ainult „terviseks“, siis jälle „terviseks“! Kes julgebki „tervisejoogile“ vastu panna, seda võib peremees enda teotuseks lugeda. Ja sellepärast: veel kord „terviseks!“

Üsna sarnased ei ole need noored mehed siiski mitte. Igal omad kombad ja pruugid, igal ka omad asukohad ja pidupaigad.

Pits liikus päris harilikkude surelikkude seas, käis pulmas ja varrul ikka laia kandiku peal, suur munakook nagu lopsakas mulgi perenaine kõrval.

Schnaps eelistas rohkem tösikute klassi, kus maakeelt saksa murdes ja saksakeelt maa- murdes kõneldakse. Oli ka põhjus, sest mitmesugused sakuska-mamslid tegid seal talle

korda mööda silmi, nagu vanad piigad kunagi, kes kardavad istuma jääda.

Topka oli tööliste ja turuliste salajane sõber. Pidi seal sagedasti üsna salakesi hiilima, et mõni mees neidki vigaseid jalgu ära ei talla, kus seal veel aega oli mamslitist mõtelda, hea seegi kui mõne rupski-eidega sai vähe serva.

Ühes olid aga kõik kolm venda sarnased nagu vee tilgad: oli tarvis kedagi tülli ajada, kas või üsna üksipäinis kraavi kukutada, siis tehti seda ime osavasti. Kuule, mitte ei saanud arugi, kui mees oli maas ja urises ainult. Mis sellest, et naine nuttis ja rahvas naeris. Egas keegi seda ütle, et Pits, Schnaps ehk Topka selles on süüdi!

E. Rungi.

Üleskutse lootusringidele.

Kooliuuenduse näitusel 12.—26. augustil k. a. esineb ka E. Ö. L. Karskuskasvatustoimkond. Kõiki lootusringe palutakse teatada toimkonnale (Tallinna, Rataskaevu 22) hiljemalt 20. märks, mis lootusringid eksponaatidena saata võiksid. Need võiks olla: kooli-ajakirjad ja albumid (käskkirjas ja paljunda-

tult), liikmete registreerimisraamatud (kuldraamat, töotuste-raamat), töö-kavad, avalikkude esinemiste kavad, tegevuse ülevaated, päevaraamatud (protokolliraamatud) j.m., mis annaks ülevaate lootusringide tegevusest ja töötulemustest.

E. Ö. L. Karskuskasvatustoimkond.

Kroonika.

ALKOHOLIKITSENDUSI.

Saksamaal piirati seadusandliselt kõrtside lahtioleku aega öösel, palga- ning valimispäevadel ja uute kõrtside avamist.

Helveetsias muudeti rahvahäletusel põhiseadust alkoholimonoopoli osas, piirates ja maksustades kodust viina valmistamist puuviljast.

KÕNEGA VIINI ÕPETAJAILE

karskuskasvatustööst Eestis esines hiljuti mag. A. Elango, meie toimikonna liige, Austria Karskete Õpetajate Liidu Viini Osak. kutsel. Samal koosolekul prof. Dr. R. Smola isikliste muljete põhjal juhtis tähe-

lepanu karskuskasvatustöö eeskujulikule organisatsioonile Eestis.

HARULDANE „KARSKUS-PROPAGANDA“ TALLINNAS.

Ühe Tallinna südalinnas asuva veinikaupluse vaateaknale olid enne pühi välja pandud elavad sead. Siga ei peeta just targaks loomaks, veel vähem — kasinaks. Paremat reklaami ei võigi kõrts karskusele teha kui näidata piltlikult alkoholi ime jõudu, millega see oma tarvitajat sellele harjasloomale lähendab! Pealegi — kõrtsmiku suurest „inimarmastusest“.

Nähtavasti ei mõjunud reklaam küllalt soodsalt ärile; seda taipas vististi ka reklaamija ja varssi kadusid mõtsud vaateaknalt.

Tellijaille! Käesoleva numbriga lõpetab „Lootusringi Juht“ oma teise aastakäigu. Kolmandama aastakäigu esimene number ilmub sügisel peale koolitöö algust. *Toimetus.*